

Profesionalna mobilnost budućih studenata beogradskog univerziteta

Cilj istraživanja je bio da se kod budućih studenata utvrdi kakav je u trenutnoj ekonomskoj situaciji stepen njihove prilagodljivosti u pogledu profesionalnog usmerenja. Uzorak je činilo 286 ispitanika sa 14 fakulteta Univerziteta u Beogradu. Materijalna situacija, postojanje alternativnog fakulteta, uticaj rata na izbor fakulteta, ponašanje u slučaju neuspeha pri upisu na fakultet, procena čekanja na posao u struci, nepoželjni poslovi i spremnost za migraciju radi zaposlenja u struci, bile su odlike ispitanika koje smo posmatrali u odnosu na njihov pol i fakultet koji upisuju. Akcenat je stavljen na ispitivanje profesionalne prilagodljivosti, tj. mobilnosti mladih ljudi u situaciji nakon rata.

Uvod

Profesionalna mobilnost, posmatrana kao stepen spremnosti mladih da se prilagode trenutnoj situaciji u pogledu svoje profesionalne orijentacije, predstavlja psihološki fenomen koji je retko izučavan kod nas. Ova tema je indirektno obrađivana u okviru kadrovske psihologije kroz istraživanja fluktuacije radnika. Direktnije istraživanje profesionalne mobilnosti rađeno je 1996, u okviru Filozofskog fakulteta u Beogradu (Đapović 1996). Povod za istraživanje bio je problem nezaposlenosti među mladim, fakultetski obrazovanim ljudima.

Ova tema je posebno aktuelna nakon rata 1999, kada su ekonomske prilike u zemlji bitno pogoršane i kada je mladima osetno samnjena perspektiva da nađu posao u struci. Posebno je interesantno utvrditi koliko su mladi u ovakvom trenutku spremni da se prilagode nastaloj situaciji u pogledu svog profesionalnog života. Tu spremnost ispitivali smo na populaciji budućih studenata beogradskog univerziteta. Konkretna cilja bio je da se utvrdi stepen spremnosti mladih ljudi, da u slučaju nemogućnosti da se bave strukom koju žele i za koju se obrazuju, pronađu posao van struke. Ovaj rad je deo šireg istraživanja koje je rađeno u Laboratoriji za Antropologiju na Medicinskom fakultetu u Beogradu.

*Ivan Arsić (1982),
Niš, Bulevar Lenjina
75/24, učenik 2.
razreda Gimnazije
"Svetozar Marković"
u Nišu*

Materijal i metode

Ispitano je 286 osoba, od toga 127 momaka i 158 devojaka. U ispitivanju su učestvovali budući studenti četrnaest fakulteta Univerziteta u Beogradu. Obradivani su podaci sa fakulteta koji su brojčano bili najzastupljeniji među našim ispitanicima: medicinski, veterinarski, elektrotehnički, pravni, filozofski, poljoprivredni i ekonomski fakultet u Beogradu.

Istraživanja je eksplorativno-neeksperimentalno-sondažnog tipa. Eksplorativno je zato što želimo da dobijemo neku uopštenu sliku, tj. opšte karakteristike fenomena koji ispituje (profesionalna mobilnost). Ova metoda je neeksperimentalna pošto ispituje već postojeću pojavu, a ne pojavu koja je izazvana ili je na nju uticano od strane istraživača. Takođe, radi se i o sondažnom ispitivanju, što znači da su unapred određeni fakulteti na kojima je rađeno ispitivanje.

U istraživanju je korišćen originalni upitnik koji se sastoji od 24 pitanja. S obzirom na to da je ovaj rad deo jednog šireg ispitivanja, mi smo se opredelili za 10 od 24 pitanja koliko je sadržavao upitnik. Od tih pitanja jedno je dihotomnog tipa, šest su pitanja sa višestrukim izborom, dva su otvorenog tipa i jedno je kombinacija dihotomnog i otvorenog tipa. Izabrali smo ova pitanja smatrajući da ona predstavljaju najdirektnije pokazatelje profesionalne mobilnosti.

Devet varijabli koje su definisane ovim pitanjima podeljene su u grupu nezavisnih i zavisnih.

Nezavisne varijable:

1. Pol
2. Fakultet

Zavisne varijable:

3. Materijalno stanje porodice – indikator ove varijable bilo je pitanje – *Procenite materijalne prilike Vaše porodice pre početka rata .*
4. Alternativni fakultet – indikator ove varijable bilo je pitanje – *Da li je postojao alternativni fakultet, koji biste podjednako spremno studirali kao sadašnji i ako jeste, koji je to fakultet bio?*
5. Uticaj rata na izbor fakulteta – indikator je pitanje “*Da li je rat na neki način uticao na vaš izbor fakulteta? “*
6. Jačina motivacije za fakultet koji ispitanik studira – indikator je pitanje *14 – Šta biste radili kada ne biste uspeli da upišete ovaj fakultet?*
7. Procena čekanja na posao u struci - indikator je pitanje – *Poznato je da je trenutna situacija takva da mladi ljudi dugo čekaju na posao u struci. Kakva je Vaša procena o tome koliko dugo ćete Vi čekati na posao u struci?*

8. Poslovi van struke kojih se ispitanik nikad ne bi prihvatio – indikator je pitanje – *Kojim poslovima se nikada ne biste bavili i zašto?*
9. Spremnost da se zbog posla u struci pribegne migraciji – indikatoru su pitanja: – *Gde biste bili spremni da odete da biste radili posao u struci* i – *Da li vidite sebe kao osobu koja se uspešno bavi poslom ovde, u zemlji, u inostranstvu...*

Statističke metode koje smo koristili za obradu podataka su: tablice kontingencije, hi-kvadrat test i diskriminativna analiza.

Rezultati i diskusija

Rezultati analize ankete dati su u tabelama 1–16 u prilogu ovog rada. U analizu su uključeni samo fakulteti koji su reprezentovani sa najmanje 20 ispitanika.

Kada se posmatra materijalno stanje ispitanika pre početka rata u odnosu na pol (tabela 1), vidi se da nema statistički značajnih razlika. Ipak, može se uočiti da 15.3% ispitanica pripada kategoriji vrlo dobro stojećih osoba, dok istoj kategoriji pripada samo 7.1% muškaraca. Posmatrajući ovu varijablu u odnosu na fakultet ispitanika (tabela 2), vidimo da nema statistički značajnih razlika i da najveći broj ispitanika dolazi iz porodica koje sebi ne mogu da priušte bilo kakve troškove, osim onih neophodnih. Među njima najviše dominiraju studenti elektrotehnike (čak 95.8%), dok su u “najboljoj” situaciji studenti pravnog fakulteta (14.6% njih može sebi da priušti veće luksuze).

Posmatrajući da li između ispitanika različitog pola postoji razlika u pogledu postojanja alternativnog fakulteta utvrdili smo statistički značajnu razliku na nivou 0.01 (tabela 3). Naime, pripadnice ženskog pola su češće imale alternativu po pitanju izbora fakulteta od muškaraca. Statistički značajna razlika (na nivou 0.01) postoji i ako posmatramo razlike između fakulteta (tabela 4). Najveći broj ispitanika koji su upisivali ekonomski fakultet (66.7%) i poljoprivredu (65.5%) imao je alternativni fakultet, dok ga, bruceši veterine uglavnom nisu imali (74%).

U pogledu uticaja rata na izbor fakulteta, nisu utvrđene statistički značajne razlike između pripadnika različitih polova (tabela 5). Posmatrajući ovu varijablu po fakultetima (tabela 6), primećuje se da između njih postoji statistički značajna razlika na nivou 0.01. Naime, 94.4% ispitanika sa filozofije je reklo da rat nije imao uticaj na izbor fakulteta, dok je isto to izjavilo samo 42.9% bruceša ekonomskog fakulteta. Za buduće studente filozofije mogli bi da kažemo da su najmanje profesionalno mobilni, dok su pretendenti na studije ekonomije profesionalno najmobilniji.

Direktni pokazatelj profesionalne mobilnosti i jačine motivacije pri izboru fakulteta je pitanje koje govori o tome šta bi ispitanik uradio kada

ne bi upisao fakultet. Posmatrano prema polovima, statistički značajne razlike nema (tabela 7). Iz tabele se vidi da je najveći procenat ispitanika bio spreman da pokuša da se upiše na neki drugi fakultet, ukoliko to ne bi uspeo na željenom, što je jasni pokazatelj njihove profesionalne mobilnosti. Najmanje ispitanika (2.9%) je reklo da je bilo spremno da, ukoliko se ne upiše, odustane od fakulteta i zaposli se. Za njih se može reći da su profesionalno najmobilniji, zato što bi se najlakše prilagodili situaciji u slučaju neuspeha pri upisivanju. Međutim, oni su profesionalno mobilni do te mere da se možemo zapitati da li je uopšte reč o profesionalnoj mobilnosti, ili jednostavno, o njihovoj nedovoljnoj zainteresovanosti za fakultet na koji se prijavljuju. Statistički gledano, značajnih razlika po fakultetima nema (tabela 8). Ipak, posmatrajući kategoriju *upisali biste neki drugi fakultet*, vidimo da se ispitanici sa ekonomije ističu u odnosu na ostale (71.4%), što može da bude pokazatelj njihove veće profesionalne mobilnosti. Prema ovoj kategoriji, studenti veterine (43.5%) i medicine (44.4%) su najmanje profesionalno mobilni. Ova pretpostavka se za bruoče medicinskog fakulteta potvrđuje i čestim odgovorima da bi ponovo pokušali da upišu fakultet, a u međuvremenu ne bi radili ništa određeno, koji su direktan pokazatelj rigidnosti u profesionalnoj orijentaciji.

U proceni dužine čekanja na posao u struci očava se statistički značajna razlika između polova (tabela 9): više devojaka (20.3%) spremno je da čeka na posao u struci preko 3 godine nego muškaraca (12.0%). To se može tumačiti i time što žene u godinama neposredno posle završavanja fakulteta obično rađaju decu (zasnivaju porodicu), pa im može odgovarati i da čekaju na posao. Analiza ove varijable prema fakultetima (tabela 10) pokazuje statistički značajne razlike (na nivou 0.05). Ističu se budući studenti filozofije koji su, u odnosu na ostale, spremniji da čekaju na posao u struci duže od godinu dana. To znači da oni pokazuju najmanju profesionalnu mobilnost. Eventualni razlog za to može biti racionalanošću manje opterećen stav prema životu.

Posmatrajući varijablu koja govori o poslovima kojima se ispitanik nikada ne bi bavio, ni za jednu osobu ne možemo reći da je u potpunosti profesionalno mobilna, već da postoji neka granica koju ona nikada ne bi prešla. Između polova postoji značajna razlika (tabela 11) u pogledu te granice. Dok su muškarci stavili na prvo mesto kao najomraženiji posao politiku (24.1%), žene su tu stavile pravne i birokratske poslove (26.8%). Takođe, pripadnice "lepšeg pola" su spremnije na fizički rad od muškaraca, a i zanati ih navodno više zanimaju. Utvrđene razlike bi možda bile jasnije da su svi ispitanici dali odgovor na ovo pitanje, ali čak 98 ispitanika nije dalo odgovor, što je preko 34%.

Razlozi zbog kojih ispitanici ne bi prihvatili neki posao se statistički značajno razlikuju, ali ih treba uzeti s rezervom, jer preko 54% ispitanika

nije dalo odgovor na pitanje *Zašto?*. Muškarcima najviše smetaju uslovi na poslu, a najmanje monotonost, dok ženama najviše smeta monotonost, a najmanje male plate. Statistički značajne razlike postoje (na nivou 0.01) i kad upoređujemo fakultete (tabela 12). Studenti ETF-a i, što je iznenađujuće, studenti ekonomije najmanje cene politiku. Prema odgovorima svih ispitanika, najmanje poželjni poslovi su fizički radovi, nemoralni i kažnjivi poslovi. Omraženi poslovi su i pravni i birokratski, koje "vole" samo studenti ekonomije, što se i očekivalo. Te poslove najmanje vole studenti medicine i filozofije.

Na pitanje o spremnosti da se zbog posla u struci pribegne migraciji, većina ispitanika (73.8%) je rekla da je spremna da napusti zemlju kako bi radila posao u struci. Gledano po polovima ne postoje veće razlike (tabela 13), samo su žene za nijansu spremnije da to učine. Međutim, kad su ispitanici pitani za procenu svoje potencijalne uspešnosti, većina je smatrala da će se uspešno obrazovati za rad u zemlji. Posmatrano po fakultetima (tabela 14), između njih nisu zapažene značajne statističke razlike, ali je primećeno da su studenti medicine i elektrotehnike spremniji da odu iz zemlje, naročito u poređenju sa studentima prava. Ova činjenica se možda može objasniti time to su stručnjaci medicine i elektrotehnike traženi svuda u svetu, za razliku od pravnika koji su traženi pretežno u našoj zemlji gde su se i školovali.

Zaključak

Devojke su u odnosu na mladiće češće imale alternativni izbor fakulteta i pokazale veću spremnost da čekaju posao u struci. Kod studenata filozofije rat je u najmanjoj meri uticao na izbor fakulteta za razliku od studenata ekonomije koji su često pod uticajem rata promenili izbor svog fakulteta. Studenti filozofije su u odnosu na ostale spremniji da čekaju na posao u struci. Kao najomraženije poslove, studenti su naveli fizičke radove, kažnjive i nemoralne poslove. Većina ispitanika izjavila je da je spremna na odlazak u inostranstvo kako bi radila posao u struci.

Literatura

- Đapović A. 1996. Profesionalna mobilnost. Seminarski rad. Odsek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu
- Guzina M. 1986. *Kadrovska psihologija*. Beograd: Naučna Knjiga

Professional Mobility of Future Students at Belgrade University

The subject matter of this research was professional mobility of future students in the period after NATO bombing. The research was performed on 286 young people from 14 different faculties of University of Belgrade. Original questionnaire consisted of 24 questions but we chose to analyze 10 of them. The future students were compared regarding their gender and faculty they were enrolling. The aim was to see the level of adaptivness regarding their professional orientation.

Women had alternative faculty much more often than men. They were willing to wait longer for a job in their profession than the men were. While the choice of future students of Philosophy was least affected by the war, this choice was highly influenced by the war among students of economy. Students of Philosophy are more than the others prepared to wait for the job in their profession. The least jobs among future students were: physical jobs, bureaucratic jobs and those that are illegal. Majority of students is ready to leave the country to find a job in their profession.

Prilog: tabele

Tabela 1. Materijalna situacija ispitanika posmatrana u odnosu na pol

Izjava	Pol					
	Muški		Ženski		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%
a) Živimo od plate i jedva izlazimo na kraj sa svakodnevnim, osnovnim troškovima	23	18.3	23	14.7	46	16.3
b) prihodi su nam dovoljni za neophodne, svakodnevne troškove, ali ne i za bilo kakve dodatne	47	37.3	60	38.2	107	37.7
c) prihodi su nam dovoljni za egzistenciju i sitnije luksuze, ali ne i za veće kupovine	47	37.3	50	31.8	97	34.3
d) Sadašnje materijalne prilike nam omogućavaju da živimo bez većih odricanja	9	7.1	24	15.3	33	11.7
Ukupno	126	44.5	157	55.5	283	100.0

Tri odgovora nedostaju

Tabela 2. Materijalna situacija ispitanika posmatrana u odnosu na fakultet koji je izabrao

Fakultet	Izjava*									
	a		b		c		d		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Medicinski	8	21.6	14	37.8	11	29.8	4	10.8	37	13.7
Veterinarski	7	28.0	7	28.0	9	36.0	2	8.0	25	9.3
Elektroteh.	6	12.5	24	50.0	16	33.3	2	4.2	48	17.8
Pravni	8	16.7	10	20.8	23	47.9	7	14.6	48	17.8
Filozofski	3	8.3	11	30.6	18	50.0	4	11.1	36	13.3
Poljoprivredni	11	20.0	26	47.3	11	20.0	7	12.7	55	20.4
Ekonomski	2	9.5	9	42.9	7	33.3	3	14.3	21	7.7
Ukupno	45	16.7	101	37.4	95	35.2	29	10.7	270	100.0

Nedostaju dva odgovora

* Oznake za izjave su isteovetne onim u tabeli 1

Tabela 3. Postojanje alternativnog fakulteta posmatrano u odnosu na pol ispitanika*

Pol	Odgovori					
	Da		Ne		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%
Muški	63	50.8	61	49.2	124	44.4
Ženski	95	61	60	38.7	155	55.6
Ukupno	158	56.6	121	43.4	279	100.0

* Statistički značajno (na nivou 0.01) dobijena hi-kvadrat testom
Nedostaje 7 odgovora

Tabela 4. Postojanje alternativnog fakulteta posmatrano u odnosu na primarni izbor ispitanika

Fakulteti	Odgovori					
	Da		Ne		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%
Medicinski	18	52.9	16	47.1	34	12.8
Veterinarski	9	36.0	16	64.0	25	9.4
Elektrotehnički	22	44.9	27	55.1	49	18.4
Pravni	26	56.5	20	43.5	46	17.3
Filozofski	21	58.3	15	41.7	36	13.5
Poljoprivredni	36	65.5	19	34.5	55	20.7
Ekonomski	14	66.7	7	33.3	21	7.9
Ukupno	146	54.9	120	45.1	266	100.0

Nedostaje 6 odgovora

Tabela 5. Uticaj rata na izbor fakulteta, posmatrano u odnosu na pol ispitanika

Odgovor	Pol					
	Muški		Ženski		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%
a) Da. odbrali ste ovaj fakultet da bi lakše našli poslove	10	8.0	11	7.0	21	7.4
b) Da. odabrali ste ovaj fakultet jer očekujete bolje plaćen posao	8	6.4	9	5.7	17	6.0
c) Da. odabrali ste ovaj fakultet jer će te ga brže završiti i početi da radite	3	2.4	9	5.7	12	4.3
d) Da. odabrali ste ovaj fakultet da bi lakše otišli u inostranstvo	9	7.2	9	5.7	18	6.4
e) Da zbog toga što _____	11	8.8	6	3.9	17	6.0
f) Ne. rat nije uticao na izbor	84	67.2	113	72.0	197	69.9
Ukupno	125	44.3	157	55.7	282	100.0

Nedostaju 4 odgovora

Tabela 6. Uticaj rata na izbor fakulteta, posmatrano u odnosu na izabrani fakultet ispitanika*

Fakulteti	Odgovori**													
	a		b		c		d		e		f		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Medicinski	1	2.7	2	5.4	1	2.7	3	8.1	2	5.4	28	75.7	37	13.8
Veterinarski		0.0	2	8.0		0.0	2	8.0		0.0	21	84.0	25	9.3
Elektroteh.	3	6.3	4	8.3		0.0	5	10.4	2	4.2	34	70.8	48	17.8
Pravni	4	8.5	2	4.3	1	2.1	2	4.3	5	10.6	33	70.2	47	17.5
Filozofski		0.0		0.0		0.0		0.0	2	5.6	34	94.4	36	13.4
Poljoprivredni	9	16.4	3	5.5	7	12.7	2	3.6	3	5.5	31	56.4	55	20.4
Ekonomski	3	14.3	4	19.0	2	9.5	1	4.8	2	9.5	9	42.9	21	7.8
Ukupno	20	7.4	17	6.3	11	4.0	15	5.6	16	5.9	190	70.6	269	100.0

*Statistički značajno na nivou 0.01. Nedostaju 3 odgovora.

- **a) Da. odbrali ste ovaj fakultet da bi lakše našli poslove
 b) Da. odabrali ste ovaj fakultet jer očekujete bolje plaćen posao
 c) Da. odabrali ste ovaj fakultet jer će te ga brže završiti i početi da radite
 d) Da. odabrali ste ovaj fakultet da bi lakše otišli u inostranstvo
 e) Da zbog toga što _____
 f) Ne. rat nije uticao na izbor

Tabela 7. Jačina motivacije posmatrana u odnosu na pol ispitanika

Odgovor	Pol					
	Muški		Ženski		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%
a) Upisali bi neki drugi fakultet	69	55.2	89	57.4	158	56.4
b) Našli bi privremeni posao i sledeće godine ponovo pokušali da upišete fakultet	27	21.6	41	26.5	68	24.3
c) Ponovo bi pokušali da upišete fakultet, a u međuvremenu ne biste radili ništa određeno	26	20.8	20	12.9	46	16.4
d) Odustali bi od fakultet i zaposlili se	3	2.4	5	3.2	8	2.9
Ukupno	125	44.6	155	55.4	280	100.0

Šest odgovora nedostaje.

Tabela 8. Jačina motivacije posmatrana u odnosu na fakultet ispitanika

Fakulteti	Odgovori**									
	a		b		c		d		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Medicinski	16	44.4	10	27.7	10	27.7		0.0	36	13.4
Veterinarski	10	43.5	9	39.1	4	17.4		0.0	23	8.6
Elektrotehnički	27	55.1	11	22.4	11	22.4		0.0	49	18.3
Pravni	30	62.5	8	16.7	10	20.8		0.0	48	17.9
Filozofski	17	47.2	15	41.7	3	8.3	1	2.8	36	13.4
Poljoprivredni	33	60.0	10	18.2	7	12.7	5	9.1	55	20.5
Ekonomski	15	71.4	3	14.3	1	4.8	2	9.5	21	7.8
Ukupno	148	55.2	66	24.6	46	17.2	8	3.0	268	100.0

Nedostaju 4 odgovora.

**a) Upisali bi neki drugi fakultet

b) Našli bi privremeni posao i sledeće godine ponovo pokušali da upišete fakultet

c) Ponovo bi pokušali da upišete fakultet

d) Odustali bi od fakulteta i zaposlili se

Tabela 9. Spremnost ispitanika da čekaju na posao, posmatrano u odnosu na pol*

Odgovor	Pol					
	Muški		Ženski		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%
a) U roku od 1 godine	69	55.2	78	52.7	147	53.8
b) Od 1 do 3 godine	41	32.8	40	27.0	81	29.7
c) Od 3 do 5 godina	9	7.2	18	12.2	27	9.9
d) Preko 5 godina	6	4.8	12	8.1	18	6.6
Ukupno	125	45.8	148	54.2	273	100.0

* Statistički značajna razlika (na nivou 0,05) dobijena je hi-kvadrat testom. Trinaest podataka nedostaje.

Tabela 10. Spremnost ispitanika da čekaju na posao, posmatrano u odnosu na izabrani fakultet*

Fakulteti	Odgovori**									
	a		b		c		d		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Medicinski	23	63.9	7	19.4	5	13.9	1	2.8	36	13.8
Veterinarski	13	54.2	9	37.5	1	4.2	1	4.2	24	9.2
Elektrotehnički	22	46.8	20	42.6	4	8.5	1	2.1	47	18.0
Pravni	29	63.0	12	26.1	3	6.5	2	4.3	46	17.6
Filozofski	14	41.2	10	29.4	6	17.6	4	11.8	34	13.0
Poljoprivredni	28	51.9	14	25.9	5	9.3	7	13.0	54	20.7
Ekonomski	9	45.0	7	35.0	3	15.0	1	5.0	20	7.7
Ukupno	138	52.9	79	30.3	27	10.3	17	6.5	261	100.0

*Statistički značajno na nivou 0.05. Nedostaje 11 podataka.

**a) Mislim da ću naći posao u roku od 1 godine
 b) od 1 do 3 godine
 c) od 3 do 5 godina
 d) preko 5 godina

Tabela 11. Poslovi kojima se ispitanik nikad ne bi bavio posmatrani prema polnoj distribuciji*

Posao	Pol					
	Muški		Ženski		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%
a) Politika	21	24.1	15	14.9	36	19.2
b) Prosveta	7	8.0	7	6.9	14	7.4
c) Fizički rad	17	19.5	9	8.9	26	13.8
d) Nemoralni i kažnjivi	11	12.6	14	13.9	25	13.4
e) Zanat	3	3.4	0	0.0	3	1.6
f) Policijski ili vojni	2	2.3	2	2.0	4	2.1
g) Poljoprivreda	2	2.3	4	4.0	6	3.2
h) Medicina	5	5.7	9	8.9	14	7.4
i) Pravni i birokratski	4	4.6	27	26.8	31	16.5
j) Ostalo	15	17.2	14	13.9	29	15.4
Ukupno	87	46.3	101	53.7	188	100.0

* Statistički značajno (na nivou 0.01) dobijeno hi-kvadrat testom. Nedostaje 98 podataka.

Tabela 12. Poslovi koje ispitanik nikad ne bi prihvatio posmatrano u odnosu na njegov fakultet (procenti)*

Fakulteti	Posao**										
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	Ukupno
Medicinski	4.8	0.0	9.5	9.5	0.0	0.0	19.0	0.0	42.9	14.3	11.7
Veterinarski	6.2	18.8	12.5	0.0	0.0	25	0.0	0.0	37.5	0.0	8.9
ETF	42.1	7.9	13.2	18.4	5.3	0.0	0.0	0.0	5.3	7.9	21.2
Pravni	3.3	3.3	23.3	20.0	3.3	0.0	3.3	6.7	3.3	33.3	16.8
Filozofski	4.5	0.0	13.6	9.1	0.0	13.6	4.5	13.6	40.9	0.0	12.3
Poljoprivredni	22.0	9.8	9.8	14.6	0.0	2.4	0.0	19.5	7.3	14.6	22.9
Ekonomski	45.5	9.1	9.1	9.1	0.0	18.2	0.0	9.1	0.0	0.0	6.1
Ukupno	19.0	6.7	13.4	13.4	1.7	5.6	3.4	7.8	16.8	12.3	100.0

* Statistički značajno na nivou 0.01. Nedostaje 93 odgovora.

**Poslovi u kolonama označeni su oznakama koje nose u tabeli 11.

Tabela 13 Spremnost na migraciju posmatrana u odnosu na pol ispitanika

Odgovori	Pol					
	Muški		Ženski		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%
a) U neko malo mesto u zemlji	12	10.0	14	9.5	26	9.7
b) U inostranstvo	85	70.8	112	76.2	197	73.8
c) Ne bi bili spremni na odlazak	23	19.2	21	14.3	44	16.5
Ukupno	120	44.9	147	55.1	267	100.0

Nedostaje 19 odgovora.

Tabela 14. Spremnost na migraciju posmatrana u odnosu na fakultet ispitanika

Fakulteti	Odgovori**							
	a		b		c		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Medicinski	2	5.6	32	88.8	2	5.6	36	14.1
Veterinarski	2	8.3	18	75.0	4	16.7	24	9.4
ETF	3	6.7	36	80.0	6	13.3	45	17.6
Pravni	1	2.3	29	67.4	13	30.2	43	16.9
Filozofski	5	15.2	25	75.8	3	9.1	33	12.9
Poljoprivredni	11	20.8	32	60.4	10	18.9	53	20.8
Ekonomski	1	4.8	16	76.2	4	19.0	21	8.2
Ukupno	25	9.8	188	73.7	42	16.5	255	100.0

Nedostaje 17 odgovora.

- **a) U neko malo mesto u zemlji
b) U inostranstvo
c) Ne bi bili spremni na odlazak

Tabela 15. Procena buduće uspešnosti u radu posmatrana u odnosu na pol ispitanika.

Odgovori**	Pol					
	Muški		Ženski		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%
a	54	45.8	59	39.3	113	42.2
b	33	28.0	51	34.0	84	31.3
c	29	24.6	31	20.7	60	22.4
d	2	1.7	9	6.0	11	4.1
Ukupno	118	44.0	150	56.0	268	100.0

Osamnaest odgovora nedostaje.

- **a) Uspešno se bavi poslom za koji su se obrazovali, ovde, u zemlji
 b) Uspešno se bavi poslom za koji se obrazovala, u inostranstvu
 c) Dobro zarađuje u bilo kom poslu
 d) Ima male izgleda da bude uspešna

Tabela 16. Procena buduće uspešnosti u radu posmatrana u odnosu na fakultet ispitanika

Fakulteti	Odgovori**									
	a		b		c		d		Ukupno	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Medicinski	14	37.8	16	43.2	5	13.5	2	5.4	37	14.3
Veterinarski	10	41.7	9	37.5	4	16.7	1	4.2	24	9.3
ETF	18	39.1	17	37.0	10	21.7	1	2.2	46	17.8
Pravni	18	41.9	8	18.6	16	37.2	1	2.3	43	16.7
Filozofski	17	51.5	8	24.2	7	21.2	1	3.0	33	12.8
Poljoprivredni	28	50.9	13	23.6	10	18.2	4	7.3	55	21.3
Ekonomski	5	25.0	9	45.0	6	30.0		0.0	20	7.8
Ukupno	110	42.6	80	31.0	58	22.5	10	3.9	258	100.0

Četnaest odgovora nedostaje

**Odgovori su označeni na isti način kao u tabeli 15

